

Így érdemes megbocsátani hazugságokat

Corvinusos kutató közreműködésével készült modellt publikált a világ egyik legjobb közgazdasági folyóirata az ártatlanok és bűnösök leghatékonyabb megkülönböztetésére.

Vida Péter, a Budapesti Corvinus Egyetem professzora és kollégája, Alessandro Ispano, a CY Cergy Paris Université kutatója egy olyan matematikai modellt dolgoztak ki, amelynek kihallgatási szituációkban való alkalmazásával elkerülhetővé válik, hogy a gyanúsított a legsúlyosabb büntetést kapja – ami egyébként a kihallgatónak és a gyanúsítottaknak sem érdeke –, ezáltal lehetővé téve a lehetséges ártatlanok és bűnösök leghatékonyabb megkülönböztetését. Tanulmányukat a világ [legjobb öt](#) közgazdasági folyóiratának egyike, a Review of Economic Studies [fogadta el](#) január 7-én.

„A modellt az igazságszolgáltatásban alkalmazott kihallgatási szituációra írtuk fel, de bármilyen olyan helyzetre alkalmazható, amikor valakit kérdőre vonnak. Például, amikor egy szülő a gyermekét kérdezi a videójátékkal eltöltött idejéről vagy a főnök a távmunkában dolgozó beosztottat arról, mennyi időt töltött munkával” – magyarázza a Corvinus kutatója.

Játékelmélet a kihallgatósobában: a legsúlyosabb büntetés alkalmazása nem hatékony

Egy ideális világban az igazságszolgáltatás a bűnösöket megtalálja és megbünteti, ártatlanokat pedig felmenti. A valóságban azonban a kihallgató szükségszerűen hibázik: megvádol ártatlanokat és elenged bűnösöket. Vida Péter és olasz kollégája egy olyan kétoldalú, aszimmetrikus információval dolgozó játékelméleti modellt dolgoztak ki, amely egyensúlyában a kihallgató a lehető legkevesebb hibát követi el.

A kutatók tanulmányának legfontosabb megállapítása az, hogy bizonyos visszavont hazugságokat meg kell bocsátani, mert a legsúlyosabb büntetés alkalmazása nem hatékony. Például vegyünk egy drogdíler, aki különböző mennyiségű hasist tárol a lakásán. Tegyük fel, hogy az adott országban a legálisan saját használatra tárolható mennyiség 10 gramm. Van olyan nap, amikor ennél több és van olyan, amikor ennél kevesebb van nála. A rendőrség egy random napon házkutatást tart nála és előzetesen őrizetbe veszik. A díler tudja, hogy aznap hány gramm hasis volt a lakásában, de azt nem tudja, hogy a rendőrség ebből mennyit talált meg. Ebből az alaphelyzetből indul a kihallgatás.

Mi történik akkor, ha a rendőr kérdőre vonja a gyanúsítottat az otthon tárolt hasis mennyiségéről, és válasza alapján azonnal eldönti, hogy szerinte bűnös-e vagy ártatlan? Kiderül, hogy ez a kikérdezési mód nem hatékony, mert a tetten ért hazugságokat rögtön súlyosan meg kell büntetni. Ha azonban a kihallgatás folytatódik azzal, hogy a rendőr meggyőző erősségű bizonyítékot tár a gyanúsított elé – ha rendelkezik ilyennel –, akkor a hazug bűnösök visszavonják hazugságukat és vallanak. Ekkor a rendőrnek nem érdemes súlyosan megbüntetnie a tetten ért, de visszavont hazugságok egy részét. Éppen ellenkezőleg, érdemes enyhébb büntetést alkalmaznia ezekért a beismerő vallomásokért cserébe. Ezzel elkerülheti a legsúlyosabb büntetés kiszabását, ami így valójában mindvégig csak egy fenyegető eszközként van jelen a kihallgatás során. Sőt, eszerint eljárva a kihallgató valóban csak a minimális számú hibát követi el, tehát a lehető legnagyobb valószínűséggel azonosítja a bűnöst.

A rendőrbloffnek ára van; a „jog a hallgatáshoz” elvével a kihallgató is jól járhat

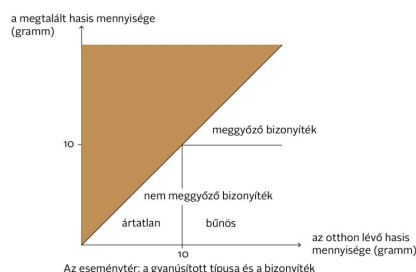
A modell nehézségét a két oldalon jelenlévő aszimmetrikus információ adja, ami a valóságot hűen tükröző párbeszéd során fokozatosan és csak részlegesen oldódik fel. Máshogy alakul például a kihallgatás, ha a rendőr felnagyíthatja a bizonyítéka erősségét (blöffölhet). Ebben az esetben a bűnös nem fogja visszavonni a hazugságát, mert beárazza a blöff igazságtartalmát. A modell alkalmas különböző variációk vizsgálatára is: például a két kutató azt is megnézte, hogy a különböző országok joggyakorlata hogyan befolyásolja a kihallgatás kimenetelét. Érdekes példa, hogy eredményeik szerint az Egyesült Államok joggyakorlatában alkalmazott *jog a hallgatáshoz* elve végeredményben a kihallgatónak is kedvezhet.

Vida Péter és Alessandro Ispano modelljének publikálását öt éves tudományos munka előzte meg. A kidolgozott elméletet hamarosan emberekkel eljátszott kísérlettel is tesztelik majd a kutatók, hogy bebizonyítsák annak működését a valós helyzetekben.

„Azt reméljük, hogy sikerült egy olyan modellt létrehozni, ami a későbbiekben hivatkozási alapja lesz más kutatók továbbfejlesztett játékelméleti modelljeinek is” – teszi hozzá Vida Péter, a Corvinus és a CY Cergy Paris Université professzora.

Sajtókapcsolat:

- press@uni-corvinus.hu

Forrás: Budapesti Corvinus Egyetem

© Budapesti Corvinus Egyetem

Eredeti tartalom: Budapesti Corvinus Egyetem

Továbbította: Helló Sajtó! Üzleti Sajtószolgálat

Ez a sajtóközlemény a következő linken érhető el:

<https://hellosajto.hu/11023/igy-erdemes-megbocsatani-hazugsagokat/>